מאן שמעת ליה דאמר מיחו ולא מיחו רבי יהודה וקתני קוצרין ברצון חכמים וליטעמיך הני ארבעה הוה אלא סמי מיכן קצירה: ומתירין גמזיות של הקדש של חרוב ושל שקמה אמרו אבותינו לא הקדישו אלא קורות ואנו נתיר גמזיות של הקדש של חרוב ושל שקמה ובגידולין הבאין לאחר מכאן עסקינן וסברי לה כמ"ד אין מעילה בגידולין ורבנן סברי נהי דמעילה ליכא איסורא מיהא איכא: ופורצין פרצות: אמר עולא א"ר שמעון בן לקיש מחלוקת בשל מכבדות דרבנן סברי גזרינן שמא יעלה ויתלוש ואנשי יריחו סברי לא גזרינן שמא יעלה ויתלוש אבל בשל בין הכיפין דברי הכל מותר א"ל (א) רבא והא מוקצות נינהו וכי תימא הואיל דחזי לעורבין השתא מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים [א]דתנן ר' יהודה אומר אם לא היתה נבילה מע"ש אסורה לפי שאינה מן המוכן מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם א"ל [ב]אין מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים דכל מידי דחזי לאיניש לא מקצה ליה מדעתיה מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם כל מידי דחזי לאיניש דעתיה עלויה כי אתא רבין א"ר שמעון בן לקיש מחלוקת בשל בין כיפין דרבנן סברי מוכן לעורבים לא הוי מוכן לאדם ואנשי יריחו סברי מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם אבל בשל מכבדות דברי הכל אסור גזרינן שמא יעלה ויתלוש: ונותנין פיאה לירק: ולית להו לאנשי יריחו הא [ג]דתנן [א]כלל אמרו בפיאה כל שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ ולקיטתו כאחת ומכניסו לקיום חייב בפיאה כל שהוא אוכל פרט לספיחי סטים וקוצה ונשמר פרט להפקר וגידולו מן הארץ פרט לכמהין ופטריות ולקיטתן כאחת פרט לתאנים ומכניסו לקיום פרט לירק א"ר יהודה אמר רב הכא בראשי לפתות עסקינן ומכניסו לקיום ע"י דבר אחר קמיפלגי מר סבר מכניסו לקיום ע"י דבר אחר שמיה קיום ומר סבר לא שמיה קיום: ת"ר בראשונה היו נותנין פיאה ללפת ולכרוב ר' יוסי אומר אף לקפלוט ותני' אידך [ד]היו נותנין פיאה ללפת ולקפלוט ר"ש אומר אף לכרוב

נימא

מאן שמעת ליה. דנקט לישנא דמיחו ולא מיחו ר' יהודה היא דשמעת ליה לעיל [ע"א]: **וליטעמיך.** דסבירא לך הא דלעיל דקתני אלו ואלו שלא ברצון חכמים כו' מתרלתא היא דקא רמית אחריתי עליה ליפרכיה מינה והא דקתני על שלשה לא מיחו וקא חשיב ארבעה מרכיבין וכורכין וקוצרין וגודשין: **ובגידולין** גרסינן: **כמאן דאמר אין מעילה בגידולין.** במסכת מעילה (דף יג.): **מחלוקת.** לאנשי יריחו ורבנן: **בשל מכבדות.** כפות תמרים הן בראש הדקל וכפופות ה) זו אצל זו כעין כלי וכשהתמרים טוענין מקבלות אותן וכיון דגבוה וצריך לעלות על הדקל לנוטלן חיישינן שמא יתלוש מן המחוברות דהוי אב מלאכה: **בשל בין הכיפים.** למטה מנופיהן נופות התחתונים וליכא למיחש לתלישה דאין כאן מחוברות: **והא מוקצות נינהו.** שמערב שבת בין השמשות היו מחוברות ונמצאו מוקצות מחמת איסור תלישה ומוקצה בין השמשות מוקצה לכל היום: **וכי תימא הואיל וחזו.** במחובר לעורבים שיש לו הגדילות בתוך ביתו לגדולה ומותר להעמידם עליהן לאוכלם: **נבילה** שנתנבלה בשבת היתה עומדת בין השמשות לאדם ולא חשיב לה מוכן לגבי כלבים: **ונשמר.** שאינו מופקר ומקפידין עליו לשומרו: **ומכניסו לקיום.** שמתקיים ימים רבים: **ספיחי סטים וקוצה.** קשין לאכילה אבל סטים וקוצה שאינם ספיחים חזו לאכילה. סטים מוריק"א קרו"ג. קוצה ווישד"א: תאינה אינה מתבשלת כאחת אלא זו גמורה היום ואחרת יוצאה בלידה כל ימות הקיץ: **ראשי לפתות.** עלי הלפת מכניסין אותן לקיום על ידי האימהות: **ללפת.** לעלין דבאימהות כולי עלמא מודו דהא מתקיימין:

הכי

מחלוקת בשל מכבדות. פ"ה כולה שמעתא בנתלשו ביו"ט ודווקא בשל מכבדות דאיכא נמי מחוברות גזרו רבנן שמא יעלה ויתלוש וקשה נהי דלא גזרו בני יריחו בשל מכבדות שמא יעלה ויתלוש תיפוק ליה שמשתמש במחובר דאטו לית להו הא דתנן (ביצה דף לו:) אין עולין באילן וכו' וכן הכיפין נמי אמאי ד"ה מותר הא קמשתמש באילן כדאמר בפירקה (שבת דף מה.) אין מניחין נר על גבי דקל שמא ישתמש באילן בשעת נטילתה וכן משמע בעירובין (דף ק.) ובכמה דוכתי ועוד דלא גרע בין הכיפין מביצה שנולדה שהיא על הקרקע דאסרינן בביצה (דף ג.) משום פירות הנושרין ו)וליכא לאוקמא בפחות מג' טפחים דמותר להשתמש דמ"מ ה"ל לפלוגי כבין הכיפין בין פחות מג' טפחים ליותר ונראה לר"י דשמעתא איירי בתלושין מעי"ט במכבדות ובכיפים ומונחים שם בין השמשות וקאמר מחלוקת בשל מכבדות דרבנן אסרי אפילו נפלו לארץ בי"ט כיון דמכבדות איכא נמי מחוברים גזרינן שמא יעלה ויתלוש כיון דבין השמשות היו על האילן אע"פ שהן תלוש ובני יריחו לא גזרו כיון דתלוש מעי"ט אבל בשל בין הכיפין הואיל ולא היו שם מחוברים ליכא למיגזר אטו שמא יעלה ויתלוש ממקום שלא נשרו והשתא א"ש דלא דמי לביצה דהתם שנולד בי"ט גזרינן והכא בנתלשו מעי"ט וקצת תימה איך יכירו בין אותם שנשרו אתמול לאותם שנשרו היום ונשר מן הכיפין לנשר מן המכבדות ופריך והא מוקצה נינהו כיון דהיו בין השמשות על האילן ולא היו ראויות ליטול שלא ישתמש באילן ובירושלמי דס"פ פריך במה אנן קיימין אי בנשרו מעי"ט ד"ה מותרים ואי בי"ט ד"ה אסורים אלא במה קיימין בסתם פי' דבסתם לא שייך למיגזר שמא יעלה ויתלוש אלא דווקא בנשרו ודאי בי"ט והיכא דנשרו ודאי בי"ט אפילו בשל בין הכיפין אסור ופריך והא מוקצות נינהו פי' ספק מוקצות נינהו אבל מ"מ קשה דתיפוק ליה שמשתמש במחובר:

דתנן רבי יהודה אומר אם לא היתה נבילה מע"ש. תימה הא התם לא הוי מוכן לאדם דאסור לשוחטה בשבת ומפרש ה"ר יוסף דממשנה יתירה דייק דלא ה"ל למיתני לפי שאינה מן המוכן כיון דכבר תנא איסורא אלא אפילו היה מוכן שאין מוקצה מחמת איסור לא הוי מוכן לכלבים ור"י מפרש מוכן לאדם היינו שעומדת לאכילת אדם ואע"ג דאין ראויה לאדם לאותה שבת היינו מחמת איסור ולא מחמת הקצאה שלא היה רוצה שיהנה בה אדם ולא אמרינן עמידתה לאדם כעמידתה לכלבים שאלו היתה עומדת לכלבים כמו שעומדת לאדם היתה מותרת כשנתנבלה בשבת לגבי כלבים ליכא מוקצה מחמת איסור כי יש דברים שראוים ליתן לכלבים חיים כגון עופות וכיוצא בהן ולא אמר דהוי מוכן לכלבים אע"ג דלבסוף הוי מוכן לכלבים אלא אדרבה לפי שסתמא עומד לאדם מקצי ליה מכלבים ה"נ מוכן לעורבים לא הוי מוכן לאדם אע"ג דלבסוף הוי מוכן לאדם: **מוכן** לעורבים. אפילו אי לא שרי הכא אלא למי שיש לו עורבים איצטריך כריש ביצה (דף ג.) למיסר פירות הנושרין מטעם גזרה שמא יעלה ויתלוש דלא מצי למימר התם איסורא משום מוקצה שהרי מעמיד שם המשנה בתרנגולת העומדת לאכילה א"כ איסור מוקצה לא שייך בה למיגזר אי לאו משום גזרה שמא יעלה ויתלוש:

כלל אמרו בפיאה כו'. נראה לרבינו תם דמדאורייתא לא מחייב בפאה אלא זית וכרם ושדה דכתיבי בהדיא בקרא ואחריני תקנתא דרבנן נינהו ושאין מכניסו לקיום לא רצו לתקן פיאה דאינו דבר חשוב ותאינה וכל דדמי לה אף על גב דחשיב איכא בטול עניים לפי שאין לקיטתן כאחד והפסד יתר על הריוח וכמיהין ופטריות הואיל ואין במינו חיובא שאין גדל בקרקע לא תקנו והא דדריש בתורת כהנים יכול שאני מרבה קישואין ודלועין שיהיו חייבין בפיאה תלמוד לומר ובקוצרכם את קציר ארצכם מה קציר שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ אף כל כו' יצאו ירקות כו' אסמכתא בעלמא היא כמו שדורש שם מקרא מעשר ירק אף על גב דהוי דרבנן:

אלא

עין משפט נר מצוה

נר א מיי' פ"ב מהל' מתנות עניים הלכה א ב:

◆

רבינו חננאל

מתירין גמזיות של הקדש פירוש הן נצרים הפרים משרשי אילנות והן קשקשי אילנות וענפיהן. והיו אנשי יריחו אומרים אבותינו לא הקדישו אלא הקורות, מפני שהיו בעלי בתים נוטלין אותן בזרוע קורות הקדישו גדולין לא הקדישו. והיו מתירין הגזיאות, ומיחו בידם חכמים ואמרו, נהי דמעילה בגידולין ליכא איסורא מיהא איכא. רבנן לטעמיהו דפליגי עליה דר' יוסי במעילה פ"ד, ואמרי הקדיש אילן ואח"כ נשא פירות, שדה ואח"כ נתמלאת עשבים, מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן. ואוכלין מתחת הנשרים. פירוש מן הפירות הנובלות מן האילן, ומיחו בידם חכמים, ואסיקנא כלישנא בתרא, מחלוקת בשל בין הכיפין, ואנשי יריחו סברי מוכן לעורבים הוה מוכן לאדם, ורבנן סברי מוכן לעורבים לא הוה מוכן לאדם, אבל התמרים של מכבדות שהן מחוברין, אם נשרו דברי הכל אסורין, מאי טעמא הרואה כי מחוברין היו ונפלו בשבת ויאמרו מותרין הן ויעלה ויתלוש. ונותנין פאה לירק, ואקשינן והתנן כלל אמרו בפיאה כל שהוא אוכל ונשמר וכו', ואמרינן בסיפא ומכניסו לקיום חייב בפיאה, ותאני עלה הירק אע"פ שלקיטתו כאחת אין מכניסו לקיום. ושני רב יהודה משמא דרב, האי ירק דקתני במתני' ראשי לפתות הן דמכניסין לקיום ע"י דבר אחר בכבישה [נ"א: כלומר כבישה] כדרך כל הכבושין, אנשי יריחו סברי כי האי גוונא מכניסו לקיום, ורבנן סברי לא. ת"ר נותנין פיאה ללפת ולכרוב, רבי יוסי אומר אף לקפלוט, ותניא אידך נותנין פיאה ללפת ולקפלוט, רבי שמעון אומר אף לכרוב.

מסורת הש"ס

א) חולין יד. שבת קנו: ביצה ו: ס:, ב) ביצה שם, ג) שבת קמ. נדה נ. פיאה פ"א [מ"ד], ד) [תוספתא פ"ב ה"ז], ה) בס"א: ותוספות, ו) מהרש"א מהפך הדברים הך וליכא לאוקמא כתחלה עד ליותר ואח"כ ועוד דלא גרע כו' עד פירות הנושרין ואח"כ ונראה לר"י,

◆

הגהות הב"ח

(א) גמרא א"ל רבה והא מוקצות נינהו:

◆

לעזי רש"י

מוריק"א קרו"ג [קר"ץ]. חריע.

ווישד"א [וישד"א]. איסטיס, פסטל (צמח שמשורשו מפיקים צבע).

◆

מוסף רש"י

לפי שאינה מן המוכן. אתמול כשקדש היום לא היתה עומדת למאכל כלבים (חולין יד.). **מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים.** למאן דאית ליה מוקצה, דהא נתנבלה בשבת לר' יהודה אתמול בין השמשות היתה עומדת לאדם, וקא חשיב ליה מוקצה גבה לגבי כלבים (ביצה ו.). **כלל אמרו בפיאה.** כתיב (ויקרא יט) ובקוצרכם את קציר וגו' דומיא דקציר דמכניסו לקיום וליכא כל הני (נדה נ. ובעי"ז שבת סח.). **ומכניסו לקיום.** שאדם יכול לאוצרו (נדה שם). **פרט לספיחי סטים וקוצה.** דאין אוכל אלא מין צבע (שם). שעומדים לצבע, להכי נקט ספיחים דאין דרך ללוקטן בשנה שזורעים אלא לסוף ד' וה' שנים שהשרשין מתפשטין בארץ ומצמיחין ופירש שלהן עיקר, והא דנקט הני ולא נקט שאר מינים שאינן ראויין לאכילה, משום דאיידי דנקט שביעית תני להו דיש להן שביעית נקט הכא דבפיאה ומעשר ליתנהו. לשון רבינו הלוי (שבת שם) ולא ידענא אמאי נקט ספיחים וכמדומה לי שבראשונים ראוים לאכילה (נדה שם). סטים, ווישד"א. קולה, וורנל"א (שבת שם) אי: סטים, קרי"ג: קולה, גוישד"א (נדה שם). **פרט לירק,** כגון לפת וקפלוטות (שבת שם).